

ילסבול' זה לא מצוה

Category: במדבר, נשא

נלמד מהלויים שניצלו את העגלות לשינוע קרשי המשכן, שכשהדבר אפשרי על פי ההלכה, כדאי ומומלץ לאמץ פתרונות טכנולוגיים המקילים עלינו לשמור את מצוות התורה.

מי בנה את הפירמידות

כשנחתם הסכם השלום בקעמפ דייויד בין ישראל ומצרים, היתה שמחה גדולה אצל הרבה יהודים בישראל, שכן עד אז בעלי דרכון ישראלי לא היו יכולים להיכנס למצרים, וכעת סוף-סוף גם הם יכולים לבקר במצרים.

ישראלים רבים שמחו לנוכח ההזדמנות לבקר באתרים ההיסטוריים במצרים ובעיקר להצטלם על גבי גמל סמוך לפירמידות וכך תהיה להם מזכרת מיוחדת מהיום המאושר שבו זכתה כף רגלם לדרך ליד אחד משבעת פלאי תבל של העולם העתיק (ראה 'התוועדויות' תשמ"ב כרך א עמ' 370). כולם השתוקקו לראות את המקום שבו הכריחו את אבות אבותינו לעבוד עבודת פרך.

באחת משיחותיו אמר הרבי שלפי המקובל בדברי ימי העמים הפירמידות נבנו ע"י בני ישראל בהיותם במצרים כאשר בתור עבדים הכריחו אותם לעבוד עבודת פרך. הרבי מוסיף כי יש סמך לדבר מהפסוקים עצמם שכתוב "ויבן ערי מסכנות לפרעה את פתום ואת רעמסס" ורש"י מוסיף "חזקות ובצורות לאוצר" (שמות א, יא). דהיינו שבנו אותם בתור ערי מבצר, ובוודאי בנו אותם מאבנים גדולות וחזקות. וכפי שרואים שעל גבי הפירמידות ישנם ציורים של עבדים הקשורים בחבלים ומושכים יחד את האבנים ('התוועדויות' תשמ"ה כרך ד עמ' 2279).

עד עצם היום הזה המדענים אינם יודעים לפענח כיצד הצליחו לבנות את הפירמידות הללו ללא עזרה של מכשירים מודרניים וללא כוח חשמלי. זה פשוט בלתי נתפס כיצד הצליחו להניע אבנים כה כבדות לגובה רב כל כך.

המכונה מחליפה את האדם

השבוע אנחנו קוראים בסוף פרשת נשא על חנוכת המשכן. התורה מספרת על נשיאי ישראל המנהיגים של שנים-עשר השבטים שהיו הראשונים להקריב את הקורבנות על גבי המזבח. רש"י שואל מפני מה הזדרזו הנשיאים להיות הראשונים לחנוך את המזבח? והוא מזכיר לנו את מה שאירע איתם כאשר ערכו את ה"בילדינג פונד קמפיין של המשכן", כשעשו את המגבית הראשונה לבניית המשכן.

משה ירד מהר סיני ביום הכיפורים ולמחרת הוא הכריז שכולם מוזמנים להביא תרומות למשכן. ואכן כולם באו ונדחפו לתת תרומות, הראשונות היו הנשים ששמחו לתרום למשכן, אחריהם באו גם הגברים והילדים, אך למרבית האכזבה דווקא הנשיאים מנהיגי העדה התמהמהו מלהביא את התרומה לבניית המשכן.

היו להם אמנם כוונות טובות, שכן הם אמרו שהם יניחו לציבור לתרום את אשר ביכולתם ואח"כ הם ישלימו את החסר. אולם להפתעתם עם ישראל הרים את תרומתו בהתלהבות כה רבה עד שלא נשאר לנשיאים מה להביא. למזלם היה דבר אחד שעם ישראל לא הביא [2] אבני החושן, והנשיאים תרמו אותם.

כעת, שש חודשים מאוחר יותר בראש חודש ניסן, כאשר עמדו לחנוך את המשכן, הנשיאים נזהרו ולא חזרו על הטעות שלהם פעם נוספת. הם דאגו להבטיח שהם יהיו הראשונים בתור להקריב את הקורבנות על גבי המזבח (נשא ו, ג [2] רש"י).

כשהנשיאים באו להקריב את הקורבנות הם הביאו איתם מתנה למשכן [2] שש עגלות עשויות מעץ ושנים-עשר בקר כדי שעליהם יוכלו לשאת את המשכן בכל המסעות במדבר. שהרי מלכתחילה בנו משכן נייד כדי שיוכלו להקים אותו ולפרק אותו בכל פעם שנוסעים ממקום למקום עד שיכנסו לארץ ישראל. הנשיאים החליטו איפה לתרום את העגלות כדי שיהיה על מה להניח את הקרשים הכבדים של המשכן ואת הכלים וכדומה.

אבל כאן אומר רש"י דבר מעניין: "שלא קבל משה מידם עד שנאמר לו מפי המקום" (רש"י הנ"ל). משה רבינו לא שמע על ציווי כזה מהקב"ה לעשות עגלות, ויתרה מזו: בתחילת הפרשה התורה אומרת במפורש שהלויים ישאו את המשכן בעצמם, בני גרשון ישאו את היריעות של המשכן ובני מררי ישאו את הקרשים וכו'. ולא מוזכר במילה אחת שצריכים עגלות, ולפתע באים הנשיאים ורוצים להכניס משהו מודרני למשכן [2] עגלות!

אותם בני ישראל שבנו את הפירמידות במצרים וסחבו אבנים ענקיות וכבדות שלא בערך מקרשי המשכן, בוחרים [2] כאשר זה מגיע לבית ה' [2] להשתמש בעגלות 'מודרניות' כדי לשאת באמצעותם את הקרשים?! במקום שהלויים יחבבו את המצווה הזאת וישאו את המשכן על כתפיהם שזהו הכבוד הגדול ביותר והזכות הגדולה ביותר עבורם, הם בוחרים להחליף את הזכות הזאת בנשיאה על גבי עגלות רתומות לבקר?!

בא הקב"ה ואומר למשה "קח מאתם והיו לעבוד את עבודת אהל מועד". הקב"ה דווקא אהב את זה. מדוע? כי ה' לא רצה שהלויים יעבדו קשה, אדרבה, אם אפשר להקל עליהם [2] הקב"ה מוחל על כבודו ומסכים שעגלות רתומות לבקר ישאו את המשכן ובלבד ש ילדיו האהובים לא יצטרכו להתאמץ [2]

תרי"ג מתוך עונג

פעמים רבות אנשים טוענים שהצורה שבה אנחנו מקיימים מצוות בימינו היא לא נכונה ולא ראויה, ולא לזה התכוון הקב"ה בתורתו. הרבנים מוצאים כל מיני צורות כיצד "לעקוף את החוק" ולעשות את החיים קלים יותר. אמנם מצד החוק היבש ^[1] כך הם טוענים ^[2] ייתכן שהדברים מותרים, אבל בוודאי אין זה לפי רוח החוק!

הם טוענים למשל, כיצד אפשר לעשות שימוש בשעון שבת שמדליק ומכבה את האור והמזגנים, או לגבי ההיתר של עירוב שמפקיע את האיסור לטלטל בשבת, וכי בגלל שהרבנים הגו רעיון להקיף את העיר בחוט מותר כבר לטלטל בחופשיות? וכיצד בפסח מותר לפתע לאכול עוגות וכל מיני מטעמים כשרים לפסח המצויים בחנויות. כשאנחנו היינו ילדים זה היה פסח אמיתי אכלו רק דגים ותפוחי אדמה, ואילו היום כבר אוכלים את הכל^[3]

בא הסיפור הזה ומלמד אותנו הוראה גדולה וחשובה מאוד: הקב"ה לא מעוניין שהילדים שלו יעבדו 'עבודת פרך', מספיק שהם עשו זאת במצרים. הקב"ה רוצה שליהודי יהיה קל לקיים תורה ומצוות, ולכן ככל שמתקרבים לימות המשיח נעשה יותר קל ויותר קל לקיים את המצוות. אי אפשר להשוות את שמירת השבת של השטעטל באירופה לשמירת השבת של ימינו עם כל הנוחיות הטכנולוגית שמאפשרת לשמור כיום את השבת מתוך עונג ושמחה.

אנחנו לא חוששים משינויים ונרתעים מחידושים. כל זמן שמדובר בחידושים המותרים על פי ההלכה אנחנו מקבלים אותם בשמחה ומנצלים זאת לעבודת ה' עד כמה שאפשר.

ביהדות אין מצוה לסבול, יש מצווה לקיים את רצון ה'. אדם צריך להשתדל לעשות את הדברים בצורה קלה ונינוחה, ואז יש סיכוי שיותר ויותר יהודים יתקרבו ויתעניינו בקיום התורה והמצוות. (ראה 'התוועדויות' תשמ"ה כרך ד עמ' 2279, ו'התוועדויות' תשמ"ח כרך ג עמ' 518)